

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Συνοπτική παρουσίαση της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με τις διασφαλίσεις και παρεκκλίσεις βάσει του άρθρου 89 του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ) στο πλαίσιο πρότασης κανονισμού σχετικά με τις ενοποιημένες στατιστικές για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις

(Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης είναι διαθέσιμο στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα στον δικτυακό τόπο του ΕΕΠΔ www.edps.europa.eu)

(2018/C 14/06)

Το σχέδιο κανονισμού σχετικά με τις ενοποιημένες στατιστικές για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, όπως προτάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατόπιν διαβούλευσης με τον Ευρωπαϊό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων, εγείρει αυτό καθαυτό ορισμένα ζητήματα προστασίας δεδομένων. Ωστόσο, οι τροποποιήσεις που προτάθηκαν στο πλαίσιο των συζητήσεων του Συμβουλίου, εγείρουν νέα ζητήματα τα οποία δεν είχαν τεθεί κατά την αρχική πρόταση της Επιτροπής. Ειδικότερα, εάν αυτές οι τροποποιήσεις συμπεριληφθούν στο τελικό κείμενο, το σχέδιο κανονισμού θα είναι η πρώτη νομοθετική πράξη της ΕΕ που θα προβλέπει παρέκκλιση από τα δικαιώματα πρόσβασης και διόρθωσης, καθώς και από το δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας και το δικαίωμα αντίταξης στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για στατιστικούς σκοπούς σύμφωνα με το άρθρο 89 γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων. Κατά συνέπεια, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι το Συμβούλιο ζήτησε τη γνώμη του σχετικά με τη νέα αυτή εξέλιξη, παρέχοντάς του με τον τρόπο αυτό την ευκαιρία να γνωμοδοτήσει στο συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας.

Η παρούσα γνωμοδότηση εστιάζει στο κριτήριο της αναγκαιότητας των παρεκκλίσεων από το άρθρο 89 του ΓΚΠΔ, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του Χάρτη. Ο ΕΕΠΔ επισημαίνει ειδικότερα ότι τα δικαιώματα της πρόσβασης και της διόρθωσης προβλέπονται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 του Χάρτη και θεωρούνται ουσιώδη στοιχεία του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οποιαδήποτε παρέκκλιση από τα δικαιώματα αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνει τα απολύτως απαιτούμενα για την επίτευξη του στόχου της και πρέπει να πληροί τα υψηλά πρότυπα που απαιτούνται βάσει του άρθρου 52 παράγραφος 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 89 του ΓΚΠΔ.

Πέραν του ότι αναδεικνύει την ανάγκη διεξοδικής αξιολόγησης της αναγκαιότητας, η γνωμοδότηση επισημαίνει επίσης την ανάγκη ελαχιστοποίησης του πεδίου εφαρμογής τυχόν περιορισμών και εξετάζει τη φύση των απαιτούμενων διασφαλίσεων. Η γνωμοδότηση εξετάζει επίσης το άρθρο 11 του ΓΚΠΔ, το οποίο μπορεί ενδεχομένως να βοηθήσει να αντιμετωπιστούν ορισμένες από τις ανησυχίες των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών τις οποίες εξέφρασε το Συμβούλιο, χωρίς να είναι αναγκαίες παρεκκλίσεις βάσει του άρθρου 89 του ΓΚΠΔ. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 11, στις περιπτώσεις που ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να αποδείξει ότι δεν είναι σε θέση να εξακριβώσει την ταυτότητα του υποκειμένου των δεδομένων, τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων σύμφωνα με τα άρθρα 15 ως 20 δεν εφαρμόζονται.

Βάσει των ανωτέρω, ο ΕΕΠΔ συνιστά στο Συμβούλιο να αξιολογήσει εκ νέου την αναγκαιότητα των προτεινόμενων παρεκκλίσεων με γνώμονα το πρότυπο που θεσπίζει το άρθρο 89 του ΓΚΠΔ ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του Χάρτη. Εκτός εάν ο νομοθέτης της ΕΕ μπορεί να αιτιολογήσει περαιτέρω την ανάγκη των εν λόγω παρεκκλίσεων και να συγκεκριμενοποιήσει το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων, ο ΕΕΠΔ συνιστά, εναλλακτικά, να εξεταστεί ο βαθμός στον οποίο μπορεί το άρθρο 11 του ΓΚΠΔ να συμβάλει στην αντιμετώπιση των εύλογων ανησυχιών των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών. Μπορεί να είναι σκόπιμο σε διάφορα στάδια της επεξεργασίας δεδομένων, όταν έχουν ήδη διαγραφεί οι κωδικοί που συνδέουν τα πρόσωπα με τα σύνολα δεδομένων που τα αφορούν, και έχουν ληφθεί άλλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, να διασφαλίζεται ότι δεν είναι πλέον δυνατόν να εξακριβωθεί εκ νέου η ταυτότητα των προσώπων από τις στατιστικές υπηρεσίες ή από οποιοδήποτε άλλο μέρος.

Ωστόσο, ο ΕΕΠΔ επισημαίνει ότι κατά την αρχική περίοδο που συχνά απαιτείται για την κατάρτιση των στατιστικών στοιχείων, κατά τη διάρκεια της οποίας τα πρόσωπα πρέπει να είναι άμεσα ή έμμεσα ταυτοποιήσιμα, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι γενικοί κανόνες που ορίζει ο ΓΚΠΔ. Το γεγονός και μόνο ότι η εφαρμογή τεχνικών και οργανωτικών μέτρων για την παροχή πρόσβασης και άλλων δικαιωμάτων στα πρόσωπα μπορεί να απαιτεί οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους δεν αρκεί για να αιτιολογήσει την παρέκκλιση από τα δικαιώματα των προσώπων σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ. Αυτό ισχύει για όλα τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ, έχει δε ιδιαίτερα κρίσιμη σημασία για τα δικαιώματα της πρόσβασης και της διόρθωσης που απαιτεί ρητά ο Χάρτης και τα οποία αποτελούν ουσιώδη στοιχεία του θεμελιώδους δικαιώματος της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στις 9 Δεκεμβρίου 2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εφεξής «Επιτροπή») εξέδωσε πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις ενοποιημένες στατιστικές για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1166/2008 και (ΕΕ) αριθ. 1337/2011 (εφεξής «η πρόταση») ⁽¹⁾. Σκοπός της πρότασης είναι να δημιουργηθεί ένα πιο συνεκτικό, ευέλικτο και διασυνδεδεμένο σύστημα στατιστικών για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και να διαμορφωθεί το νομοθετικό πλαίσιο για ένα πρόγραμμα ερευνών για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις με αφετηρία τη διεξαγωγή μιας γεωργικής απογραφής το 2020.

Το σχέδιο κανονισμού αυτό καθαυτό, όπως προτάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατόπιν διαβούλευσης με τον Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (εφεξής «ΕΕΠΔ»), ήγειρε λιγοστά μόνο ζητήματα προστασίας δεδομένων, τα οποία διευθετήθηκαν δεόντως στην πρόταση. Πράγματι, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι ζητήθηκε η γνώμη του από την Επιτροπή πριν από την έκδοση της πρότασης και ότι ελήφθησαν υπόψη οι ανεπίσημες παρατηρήσεις του. Ειδικότερα, στηρίζει τις αναφορές της αιτιολογικής σκέψης 16 στην εφαρμοστέα νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων, στην οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾ και στις εθνικές διατάξεις εφαρμογής της, καθώς και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁾, κατά περίπτωση. Επιδοκιμάζει επίσης την αναφορά, στην αιτιολογική σκέψη 26, στο γεγονός ότι ζητήθηκε η γνώμη του. Δεδομένου ότι από την πρόταση, όπως δημοσιεύτηκε στις 9 Δεκεμβρίου 2016, δεν ανέκυψαν σοβαρές εκκρεμείς ανησυχίες σχετικά με την προστασία των δεδομένων, ο ΕΕΠΔ αποφάσισε να μην εκδώσει επίσημη γνωμοδότηση σε εκείνο το στάδιο.

Ωστόσο, ορισμένες από τις τροποποιήσεις που συζητήθηκαν στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων στους κόλπους του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «Συμβούλιο») στη διάρκεια της νομοθετικής διαδικασίας εγείρουν νέα ζητήματα, τα οποία δεν είχαν αρχικά τεθεί με την πρόταση της Επιτροπής. Εάν αυτές οι τροποποιήσεις συμπεριληφθούν στο τελικό κείμενο, το σχέδιο κανονισμού θα είναι η πρώτη νομοθετική πράξη της ΕΕ που θα προβλέπει ρητά παρέκκλιση από τα δικαιώματα της πρόσβασης και της διόρθωσης, καθώς και από τα δικαιώματα του περιορισμού και της αντίταξης σύμφωνα με το άρθρο 89 γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων (εφεξής «ΓΚΠΔ»).

Το νέο αυτό σημαντικό στοιχείο δικαιολογεί την έκδοση γνώμης του ΕΕΠΔ στο συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας. Κατά συνέπεια, ο ΕΕΠΔ επικροτεί το γεγονός ότι το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη του σχετικά με τη νέα αυτή εξέλιξη, καθώς και το γεγονός ότι –στις 26 Σεπτεμβρίου 2017– ζήτησε συγκεκριμένα από τον ΕΕΠΔ να εξετάσει τις τροποποιήσεις που προτάθηκαν στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων στους κόλπους του ⁽⁴⁾.

Σκοπός της παρούσας γνωμοδότησης είναι η παροχή συγκεκριμένων συστάσεων σχετικά με το σχέδιο κανονισμού, με επίκεντρο τα συναφή σχέδια τροποποιήσεων στο πλαίσιο των συζητήσεων του Συμβουλίου. Ειδικότερος στόχος της παρούσας γνωμοδότησης, στην ενότητα 2, είναι να εξετάσει και να αξιολογήσει κατά πόσον οι προτεινόμενες παρεκκλίσεις ικανοποιούν το κριτήριο της αναγκαιότητας των παρεκκλίσεων για στατιστικούς σκοπούς σύμφωνα με το άρθρο 89 του ΓΚΠΔ και το άρθρο 52 παράγραφος 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «Χάρτης»). Επιπλέον, στην ενότητα 3, ο ΕΕΠΔ παρέχει συστάσεις σχετικά με τις προτεινόμενες διατάξεις για τις διασφαλίσεις.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εάν οι προτεινόμενες τροποποιήσεις συμπεριληφθούν στο τελικό κείμενο, το σχέδιο κανονισμού θα είναι η πρώτη νομοθετική πράξη της ΕΕ που θα προβλέπει παρέκκλιση από τα δικαιώματα της πρόσβασης και της διόρθωσης, καθώς και από τα δικαιώματα του περιορισμού της επεξεργασίας και της αντίταξης στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για στατιστικούς σκοπούς σύμφωνα με το άρθρο 89 του ΓΚΠΔ. Δεδομένου του κοινοφανούς χαρακτήρα και της σοβαρότητας αυτού του ζητήματος, ο ΕΕΠΔ επικροτεί και εκφράζει την ικανοποίησή του τόσο για το γεγονός ότι το Συμβούλιο ζήτησε τη γνώμη του όσο και για τις ανησυχίες που αυτό εξέφρασε όσον αφορά τον αντίκτυπο της συγκεκριμένης πρότασης στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

- Ο ΕΕΠΔ συνιστά στο Συμβούλιο να αξιολογήσει εκ νέου την αναγκαιότητα των προτεινόμενων παρεκκλίσεων με γνώμονα το πρότυπο που θεσπίζει το άρθρο 89 του ΓΚΠΔ ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του Χάρτη.
- Εκτός εάν ο νομοθέτης της ΕΕ μπορεί να αιτιολογήσει περαιτέρω την ανάγκη των παρεκκλίσεων αυτών και να συγκεκριμενοποιήσει το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων, ο ΕΕΠΔ συνιστά, εναλλακτικά, να εξεταστεί ο βαθμός στον οποίο μπορεί το άρθρο 11 του ΓΚΠΔ να συμβάλει στην αντιμετώπιση των εύλογων ανησυχιών των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών. Ειδικότερα, μπορεί να είναι σκόπιμο σε διάφορα στάδια της επεξεργασίας δεδομένων, όταν έχουν ήδη διαγραφεί οι κωδικοί που συνδέουν τα πρόσωπα με τα σύνολα δεδομένων που τα αφορούν, και έχουν ληφθεί άλλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, να διασφαλίζεται ότι δεν είναι δυνατόν να εξακριβωθεί εκ νέου η ταυτότητα των προσώπων από τις στατιστικές υπηρεσίες ή από οποιοδήποτε άλλο μέρος.

⁽¹⁾ COM(2016) 786 final — 2016/0389 (COD).

⁽²⁾ Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31).

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ L 8 της 12.1.2001, σ. 1).

⁽⁴⁾ Βλέπε σημείωμα της Προεδρίας προς τις αντιπροσωπείες σχετικά με «την αιτιολογική σκέψη 16α και το άρθρο 12α στο κείμενο της Προεδρίας (προστασία δεδομένων)» (κωδ. αναφοράς 12351/17) με ημερομηνία Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2017. Το έγγραφο διατίθεται στο κοινό στο μητρώο του Συμβουλίου, στη διεύθυνση <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12351-2017-INIT/en/pdf>

Σε περίπτωση που η αναγκαιότητα των συγκεκριμένων παρεκκλίσεων αιτιολογηθεί σε μεταγενέστερο στάδιο, ο ΕΕΠΔ παρέχει τις ακόλουθες συμπληρωματικές συστάσεις σχετικά με το άρθρο 12α όσον αφορά τις προϋποθέσεις και τις διασφαλίσεις:

- Ο ΕΕΠΔ επικροτεί τη συμπερίληψη σαφούς δήλωσης ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν χρησιμοποιούνται για τη λήψη μέτρων ή αποφάσεων σχετικά με κανένα συγκεκριμένο υποκείμενο των δεδομένων.
- Ο ΕΕΠΔ επιδοκιμάζει επίσης τη συμπερίληψη διάταξης η οποία απαιτεί η χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα να περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο σε στατιστικού σκοπούς.
- Ο ΕΕΠΔ συνιστά την αναθεώρηση του κειμένου ώστε να ορίζεται σαφώς ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα υπόκειται σε ψευδωνυμοποίηση και (αντί για ή) σε άλλες κατάλληλες διασφαλίσεις βάσει του άρθρου 89 παράγραφος 1.

Βρυξέλλες, 20 Νοεμβρίου 2017.

Giovanni BUTTARELLI

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων
